



התחממות בדרום? לחמאס יש אינטרסים אחרים

ד"ר עידו זלקוביץ*

המאמר [התפרסם בישראל היום](#) ב-5 בינואר 2018

מפלט המתיחות סביב רצועת עזה עולה לאחרונה בצורה עקבית בשל פעילות ארגון הג'יהאד האסלאמי. מאז הפגזת מנהרת הטרור באזור ח'אן יונס לפני כחודשיים, פגיעה אשר גבתה מחיר דמים כבד מהנהגת השטח של הארגון, מחפש הג'יהאד האסלאמי את הדרך הנכונה להגיב מבלי ליצור הסלמה צבאית חריפה, העלולה להחריף לכדי עימות כולל ברצועת עזה.

הג'יהאד האסלאמי, הפועל תחת חסות מלאה של איראן, חייב לפעול בהתאם למגבלות אשר משיתה עליו תנועת החמאס, השולטת בפועל על רצועת עזה. חמאס כגורם הנושא בנטל האחריות, מנסה להכיל את ההסלמה סביב רצועת עזה בחודשים האחרונים. זאת כחלק מבחירה אסטרטגית של ארגון הטרור המעוניין לייצר מציאות שבה תתקיים יציבות אזורית ארוכת טווח. מציאות שכזאת, כך מקווים ראשי החמאס, תקל על חיי התושבים ברצועה ותאפשר לחמאס למסור בהדרגתיות את מפתחות השליטה ברצועת עזה לרשות הפלסטינית, זאת מבלי לפרק את הזרוע הצבאית שלה.

בשל כך בחרה חמאס בנתיב של דיאלוג ותהליך פיוס מול פת"ח והרשות הפלסטינית. חמאס מבינה כי כל עוד מתמשך המשא ומתן בין הצדדים, כל הידרדרות ביטחונית פועלת נגד האינטרסים המדיניים והביטחוניים שלה, ואף עלולה להוריד את קרנה בעיני המצרים, השולטים על עורק החמצן הראשי של הרצועה דרך מעבר רפיח.

כניסה לסבב אלימות נוסף שיזרע הרס וחורבן נוספים ברצועת עזה המוכה, עלול גם לערער את התמיכה הציבורית בחמאס. תמיכה שנמצאת בירידה מתמדת בשל אחריות החמאס למשבר ההומניטרי הקשה שפוקד את הרצועה מזה כשנה, משבר שאף החריף בשל הסנקציות שהטילה הרשות הפלסטינית על שלטון החמאס. המציאות העגומה של ארבע שעות חשמל זורם ביום, קרוב לחמישים אחוזי אבטלה רשמיים והרס תשתיות פיזיות, רק הועצמה בשל שלושה סבבי אלימות מול ישראל שכפתה החמאס על עזה, מאז השלימה את השתלטותה שם ביוני 2007.

רק לאחרונה הודה מנהיג החמאס בעזה יחיא סינואר בכישלון הפוליטי של תנועתו כמפלגת שלטון. בשל כך התנועה מנסה לשים את כל מאמציה בחיפוש אחר נתיב שיאפשר לה למסור את מפתחות ניהול ענייניה האזרחיים של הרצועה, לידי הרשות הפלסטינית.

אם כן, הפיוס הפנים-פלסטיני הוא החלטה אסטרטגית של החמאס ואמור להוות עבורה קרש הצלה מהכישלון הפוליטי והניהולי שאליו היא נקלעה אחרי עשר שנות שלטון על הרצועה. המבוי הסתום שאליו נקלע הדיאלוג הפלסטיני וחוסר היכולת של פת"ח וחמאס להגיע לפיוס, מעלה את הסיכויים להתפתחות אלימה אזורית, התפתחות שעומדת בניגוד לאינטרס המדיני של החמאס.

דרך תהליך הפיוס חמאס מנסה לייצר לגיטימציה בזירה הבין-ערבית כשחקן פוליטי. הדרך ללא מוצא שאליו נקלע תהליך הפיוס, מאפשר לגורמים רדיקליים יותר ברצועת עזה, דוגמת הג'יהאד האסלאמי וארגונים סלפים, לנסות לאתגר את חמאס מימין.

* ד"ר עידו זלקוביץ' הוא עמית מדיניות במכון מיתוים וראש תחום לימודי המזרח התיכון במכללה האקדמית עמק יזרעאל.

בשל המונופול על הכוח שיש לחמאס, והרצון של הג'יהאד האסלאמי להמשיך בתהליך התעצמותו הצבאית תחת חסותו של פטרונו האיראני, הארגונים הפלסטינים מעוניינים לשמור על הקו הדק של האיזון בין הצורך להגיב על הפגיעה הקשה שהם ספגו מישראל, לבין להמשיך ולקיים אורח חיים תקין ברצועת עזה.

הנסיבות הללו הביאו את הג'יהאד האסלאמי לבחור בדרך פעולה של ירי תלול מסלול אל עבר יישובי עוטף עזה, ירי שתכליתו להתיש את התושבים וכוחות הביטחון, ולא לנסות לנקום את מות מחבליו בפיגוע ראויה כנגד כוחות צה"ל. על אף הרצון של הצדדים למנוע הסלמה רבתי, אין ספק שפוטנציאל הנפיצות קיים וכל אירוע רב נפגעים משני צדדיו של הגבול יכול לטרוף את הקלפים.

המשך תקיפה של תשתיות טרור, מרכזיות ככל שיהיו, העוברות ללא פגיעה משמעותית בנפש, מאפשרת לצה"ל להשיג הישגים משמעותיים, ולארגוני הטרור להכיל את הפגיעה.